

T C.
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BAHÇE BİTKİLERİ ANABİLİMDALI

**BAĞCILIKTA İYİ TARIM UYGULAMALARI
HAKKINDA ÜRETİCİLERİN BİLGİ DÜZEYİNİN
İNCELENMESİ: GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ**

Hazırlayan

Rıdvan HÜSEYİNİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Settar ÜNAL

Yüksek Lisans Tezi

ŞIRNAK, 2022

T C.
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BAHÇE BİTKİLERİ ANABİLİMDALI

**BAĞCILIKTA İYİ TARIM UYGULAMALARI
HAKKINDA ÜRETİCİLERİN BİLGİ DÜZEYİNİN
İNCELENMESİ: GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Hazırlayan
Rıdvan HÜSEYİNİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Settar ÜNAL

ŞIRNAK, 2022

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan
Rıdvan HÜSEYİNİ

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

"Bağcılıkta İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Üreticilerin Bilgi Düzeyinin İncelenmesi: Gaziantep İli Örneği" adlı Yüksek Lisans tezi, Şırnak Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Rıdvan HÜSEYİNİ

Danışman

Dr. Öğr.Üyesi
Mehmet Settar ÜNAL

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her tür ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm. Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

Rıdvan HÜSEYNİ

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans tezimin planlanması, anket hazırlığı ve sonuçların değerlendirilmesinde hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen ve her türlü sıkıntıda yanımda olan danışman hocam Sayın. Dr. Mehmet Settar ÜNAL'a, araştırmanın yapılmasında bizden hiçbir şekilde imkânları kısıtlamayan Gaziantep İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne ve hayatın hiçbir sıkıntısını şahsıma yansıtmayıp her türlü zorluğu aşmamda ve eğitim gördüğüm her anımı kolaylaştıran kıymetli annem Asya HÜSEYNİ ve kıymetli babam M. Sait HÜSEYNİ'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

Rıdvan HÜSEYNİ

ÖZET

BAĞCILIKTA İYİ TARIM UYGULAMALARI HAKKINDA ÜRETİCİLERİN BİLGİ DÜZEYİNİN İNCELENMESİ: GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ

HÜSEYİNİ, Rıdvan

Şırnak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı,

Yüksek Lisans Tezi Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Settar ÜNAL

Ocak 2022, Sayfa:51

Bu çalışmada; Gaziantep ili bağcılıkta iyi tarım uygulamaları(İTU) sertifikasına sahip çiftçilerin demografik özellikleri ve bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bunlar arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma için oluşturulan ankette 65 katılımcının bilgileri alınmış ve tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri ile sunulmuştur. Bilgi düzeyinin belirlenmesinde kullanılan ölçek için KR21 güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Çalışmada grupların bilgi düzeylerinin katılımcıların özelliklerine göre farklılığının incelenmesi için Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Üreticilerin bilgi düzeyleri ve tarımsal özellikler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için korelasyon ve regresyon analizi yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre tarımla uğraşma yılı düşük, bağ alanı yüksek ve yıllık ürün miktarı daha fazla olan katılımcılarda İTU bilgi seviyesinin daha yüksek düzeylerde olduğu görülmüştür. Bağcılık ile tecrübesi düşük olup eğitim seviyesi lise ve üzerinde olan üreticilerin İTU konusundaki bilgi düzeylerinin en yüksek grup olduğu görülmüştür. Anket kapsamında katılımcıların bilgi düzeyleri incelenmesine yönelik sorulan "İTU yönetmeliği çerçevesinde üretilen gıdanın kimyasal kalıntı testleri yılda bir kez yapılır. ", "İşçi sağlığı ve iş güvenliği İTU standardının kontrol noktaları arasında yer almaz. "ile "İTU üretim sisteminde, kalıntı analizi sonucunda izin verilen limit üstü aktif madde ile karşılaşılması durumu bazı ürünler için göz ardı edilebilir. " ifadeleri bilgi düzeyi en düşük ifadeler olarak görülmüştür. Bu ifadelere yönelik verilecek eğitimlerin katılımcıların Genel İTU bilgi düzeylerini olumlu şekilde artıracığı öngörülebilmektedir.

Anahtar kelimeler: Bağcılık, İyi Tarım Uygulamaları, Gaziantep

ABSTRACT**INVESTIGATION OF THE KNOWLEDGE LEVEL OF PRODUCERS
ABOUT GOOD AGRICULTURAL PRACTICES IN VITICULTURE:
AN EXAMPLE OF GAZİANTEP PROVINCE****HÜSEYİNİ, Rıdvan****Sirnak University, Graduate Education Institute****Department of Horticulture, Master of Science (MSc)****Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mehmet Settari ÜNAL****January 2022, Pages:51**

In this study; It is aimed to determine the demographic characteristics and knowledge levels of farmers who have good agricultural practices (GAP) certificate in viticulture in Gaziantep and to analyze the relations between them.

In the questionnaire created for the study, the information of 65 participants was taken and descriptive statistics were presented with frequency, percentage, mean and standard deviation values. KR21 reliability coefficient was calculated for the scale used to determine the level of knowledge. In the study, Mann Whitney U test and Kruskal Wallis test were used to examine the differences in the knowledge levels of the groups according to the characteristics of the participants. Correlation and regression analysis were performed to examine the relationships between the knowledge levels of producers and agricultural characteristics.

According to the results of the analysis, it was observed that the GAP knowledge level was higher in the participants with a low year of dealing with agriculture, a high vineyard area and a higher annual yield. It has been observed that the producers with low experience in viticulture and with a high school or higher education level have the highest level of knowledge on GAP. Within the scope of the survey, the questions asked about examining the knowledge levels of the participants are 'Chemical residue tests of the food produced within the framework of ITU regulation are carried out once a year.', 'Occupational health and work safety is not among the control points of the ITU standard.' The situation of encountering over-limit active substance can be ignored for some products.' statements were seen as the statements with the lowest level of knowledge. It can be predicted that the trainings to be given on these expressions will positively increase the general GAP knowledge level of the participants.

Keywords: Viticulture, Good Food Agriculture, Gaziantep

İÇİNDEKİLER	SAYFA
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÇİZELGELERLİSTESİ	iv
SİMGELER.....	v
KISALTMALAR	vi
1.GİRİŞ	1
1.1.İTU Tarihi ve Gelişimi.....	2
1.2.İTU Amacı ve Faydaları.....	3
1.3.İTU Kontrol ve Sertifikasyon Süreci	4
1.4.Türkiye’de Bağcılık ve İTU	5
1.5.Gaziantep İlinde Bağcılık ve İTU	7
2.KAYNAK ÖZETİ.....	10
3.MATERYAL ve YÖNTEM.....	13
3.1.Materyal	13
3.2.Yöntem.....	13
4.ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA.....	15
4.1.Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	15
4.2.Katılımcıların İTU Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi	19
4.2.1.İfadelere Göre Katılımcıların Bilgi Düzeyleri	19
5.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	30
KAYNAKLAR	32
YAYINLAR.....	36
ÖZGEÇMİŞ	37

ÇİZELGELER LİSTESİ

ÇİZELGE NO	SAYFA NO
Çizelge 1. Türkiye'nin İllere Göre 2019 Yılı Üzüm Üretim Alanı ve Miktarı	6
Çizelge 2. Türkiye de İyi Tarım Uygulamaları Göstergeleri	7
Çizelge 3. Türkiye ve Gaziantep de İyi Tarım Uygulamaları Göstergeleri	8
Çizelge 4. Katılımcıların Yaş ve Cinsiyet Durumu	15
Çizelge 5. Katılımcıların Medeni ve Çocuk Durumu	16
Çizelge 6. Katılımcıların Eğitim Durumu	16
Çizelge 7. Katılımcıların Bağcılık ve Tarımsal Yıllık Ort. Gelir Durumu(TL)	17
Çizelge 8. Katılımcıların Tarım Dışı Gelir Durumu(TL)	17
Çizelge 9. Katılımcıların Genel Özellikleri	18
Çizelge 10. Tanımlayıcı İstatistikler	19
Çizelge 11. Katılımcıların İTU Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi	21
Çizelge 12. Katılımcıların Genel İTU Bilgi Düzeyleri	23
Çizelge 13. Katılımcıların Genel Özellikleri ve İTU Bilgi Düzeyleri	24
Çizelge 14. Katılımcıların Tarımsal Özellikleri ve İTU Bilgi Düzeyleri	26
Çizelge 15. Katılımcıların Genel İTU Bilgi Düzeyi ve Tarımsal Özelliklerinin İlişkisinin Modellenmesi	27

SİMGELER

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler

Açıklama

F_{Model}	: Modelin anlamlılık düzey testi
n	: Örnekleme büyüklüğü
p	: Kritik karar değeri
r	: Korelasyon kat sayısı
R^2	: Modelin açıklama düzeyi testi
Y	: Bilgi düzeyi
%	: Yüzde
β	: Regresyon katsayısı

KISALTMALAR

Kısaltmalar

Açıklama

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DAB	: Doğu Akdeniz Bölgesi
EUREP	: Euro Retailer Produce Working Group
EUREPGAP	: Euro Retailer Produce Working Group Food and Agriculture Organization
FAO	: Food and Agriculture Organization
G.A.P.	: Good Agricultural Practice
GLOBALGAP	: Euro Retailer Produce Working Group Food and Agriculture Organization
İTU	: İyi Tarım Uygulamaları
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Min	: Minimum
Max	: Maksimum
SWOT	: Strength Weakness Opportunity Threat
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
KR21	: Bilgi ifadelerinden oluşan ölçeklerde testin anlamlılığını ölçen test
da	: Dekar
D.W.	: Durbin Watson testi
s.s.	: Standart sapma

1.GİRİŞ

Dünya'nın en eski bitkilerinden birisi olan asmanın kökeni milyonlarca yıl öncesine uzanmaktadır. Özellikle kültüre alınması ile gelişen üzüm yetiştiriciliği(bağcılık); şaraplık, kurutmalık, sofralık ve diğer değerlendirme şekilleri ile tarım ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple bağcılık sektörünün Dünya'da ve Türkiye'de insan sağlığına ve istihdama yaptığı katkılar göz ardı edilemez(Yılmaz ve Topçu, 2018). Bağcılıkta elde edilen ürünlerin çeşitliliği ve zenginliği Dünya'da ekonomik olarak çok büyük bir öneme sahip olduğu kadar gen merkezlerinden biri olarak kabul edilen ülkemizde de bağcılığın birçok yönleri ile araştırılmasına ve incelenmesine sebep olmuştur(Ağaoğlu, 1999; Yılmaz ve Topçu, 2018).

Dünya nüfusunun artmasına paralel olarak gıda ihtiyacı da artmıştır. Özellikle II.Dünya Savaşı'ndan sonra gelişmiş ülkeler artan bu talebe cevap verebilmek için birim alandan en yüksek verimi elde etmeye yönelik politikalar geliştirmiş ve bu politikaların sonucunda bilinçsizce ve yoğun şekilde gübre ve tarım ilaçları kullanılmıştır. Bu olumsuzluklara yanlış toprak işleme uygulamaları ve makine kullanımının artması da eklendiğinde toprağın fiziksel yapısında bozulma, organik maddenin azalması ve besin dengesinin bozulması gibi çevresel sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır. Modern tarım ya da yeşil devrim olarak adlandırılan bu politikalar sonucunda beklendiği gibi artan gıda ihtiyacı ve birim alandan yüksek verim elde etme hedefleri tek başına çözüm getirememiş, aksine doğal denge ve insan sağlığı üzerinde olumsuzluklara yol açmıştır. Tüm bunların sonucunda tarımsal tekniklerin sadece üretim miktarlarında sağladığı artış ile değerlendirilemeyeceği, aynı zamanda canlı ve çevre sağlığına etkilerinin de incelenmesi gerektiği anlaşılmıştır(Öner Aba ve Işın, 2014; Alemdar, 2019; GLOBALGAP, 2021).

Tarımsal üretim sürecinin kontrollü olmasının gerekliliğinin anlaşılmasıyla bu olumsuz gelişmelere çözüm olarak yeni tarım modelleri arayışı içine girilmiştir. Bu yeni arayışlara, perma-kültür, kentsel tarım, ekolojik tarım ve iyi tarım gibi kavramlar örnek gösterilebilir(Doğan, 2017; Alemdar, 2019).

Bu çalışmada; Gaziantep ili bağcılıkla uğraşan iyi tarım uygulamaları (İTU)

sertifikasına sahip çiftçilerin demografik özellikleri ve bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bunlar arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi; araştırma sonucunda İTU bilgi düzeylerinin genel özellikleri ve tarımsal özelliklerine göre incelenmesi; bilgi düzeyine etki eden değişkenlerin belirlenmesi ve bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı konuların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada bilgi düzeyi düşük olan grupların belirlenerek onlara bu konularda ek eğitimler verilerek bilgi düzeylerinin yükseltilmesi, İTU ile elde edilen ürün kalitesinin artırılması bakımından önem arz etmektedir.

1.1. İTU Tarihi ve Gelişimi

Kıta Avrupa’ında perakendecilerin bir girişimi olan "Avrupa Perakendecileri Ürün Çalışma Grubu (Euro Retailer Produce Working Group)" oluşturularak EUREP ismini almış ve bu perakendecilerin sahip olduğu süpermarketlerle çalışan İngiliz perakendecileri tüketicilerin ürün güvenliği ve canlı sağlığı, refahı ve güvenliği ile ilgili artan endişelerine çözüm getirmek amacıyla; kendi prosedür ve standartlarına uyumlu hale getirip, ilk olarak yaş sebze ve meyve de Good Agricultural Practice(G.A.P.) ismi ile bağımsız bir sertifikasyon sistemi geliştirmişlerdir. Böylelikle 1997 yılında Almanya’da bu perakendecilerin girişimi başlamış ve EUREPGAP ismini alan bu protokol 1999 yılında yayınlanmıştır(Öner Aba ve Işın, 2014; GLOBALGAP, 2021).

EUREPGAP sertifikasyonunun her yıl farklı kriterlere göre birçok denetim yükü gerektirmeyecek olması, üreticiler için tasarruf anlamı taşıması sebebiyle bu uygulamaya geçişte olumlu katkıda bulunmuştur. 2002 yılında İyi Tarım Uygulamaları(İTU), Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde, "Gıda ve Tarım Örgütü(FAO)" tarafından Tarım ve Kırsal Kalkınma prensibi olarak benimsenmiş ve akabinde EUREPGAP standartları referans ilke olarak Dünya Ticaret Örgütü(WTO) üyesi tüm ülkeler tarafından kabul görmüştür. Avrupa Birliği ülkeleri İTU protokolünü, ithal ettikleri meyve ve sebzelerin kontrollü ve sertifikalı olması için gerekli görmelerini müteakip 10 yıl içinde bu süreç Avrupa Kıtası’na ve ötesine yayılmıştır. Dünyanın küreselleşme etkilerinden hareketle de dünya çapında perakendeci ve üretici sayısına ulaşmıştır. 2007 yılında uluslararası hedefi yansıtmak amacıyla ismi GLOBALG.A.P olarak değiştirilmiştir. Günümüzde halen dünyanın en önde gelen sertifikasyon

güvence programıdır ve 135'ten fazla tüketici gereksinimi İyi Tarım Uygulamaları(İTU)'nda standart hale getirilmiştir(Gözen, 2010; Öner Aba ve Işın, 2014; Pilak, 2018 Alemdar, 2019; GLOBALGAP, 2021).

Türkiye'de İTU Avrupalı perakendecilerin talebi ile 2003 yılında başlatılmış ise de temelleri çok daha eskilere dayanmaktadır. Cumhuriyet dönemi öncesinde bazı bahçe(zeytin vb.) alanlarında parsel ve ürün bilgilerinin kayıt sistemleri oluşturulup izlenmiştir. Kayıt altına alınan bu alanlar Türkiye'deki İTU'nun başlangıcı olarak kabul edilebilir. Ayrıca "1957 yılında yürürlüğe giren 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu" ve bu kanun çerçevesinde çıkarılan yönetmelikler de iyi tarım uygulamalarının Türkiye'deki temellerini oluşturmuştur(Öner Aba ve Işın, 2014; CTR, 2021).

GLOBALGAP sertifikalı üretim yöntemiyle, canlıların ve çevrenin korunmasına, sağlıklı beslenmeye, üreticilerin ekonomik ve sosyal olarak gelişmelerine, kırsal göçün önlenmesine, tüm paydaşlarda ekonomik kârlılığa ve istihdama önemli katkılar sağlayacağı düşüncesiyle Türkiye'deki karşılığı olan İyi Tarım Uygulamaları Yönetmeliği hazırlanmıştır. (Öner Aba ve Işın, 2014; Baydar, 2016; Tüccar, 2020; CTR, 2021).

'İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik' ilk olarak 08.09.2004 tarih ve 25577 sayı ile Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir(CTR, 2021). İTU'nun yürürlüğe girmesinden günümüze kadar ürün yelpazesi artırılmış ve birçok kez güncellenerek son halini 07.12.2010 tarih ve 27778 sayılı Resmi Gazete de yayınlanarak verilmiştir(CTR, 2021; Anonim, 2021a).

1.2. İTU Amacı ve Faydaları

Tarım ve Orman Bakanlığınca İTU'nun amacı; "İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmeliğin amacı; çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması, doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile güvenilir ürün arzının sağlanması için gerçekleştirilecek iyi tarım uygulamalarının usul ve esaslarını düzenlemektir." şeklinde tanımlanmaktadır(Anonim, 2021a).

İyi Tarım Uygulamaları(İTU) sertifikasına sahip ürün, iç ve dış pazarda tercih

sebebidir. Üründe kalite, güvenilirlik ve izlenebilirliği hakkında yeterli bilgi sağlayarak endişeleri ortandan kaldırır. Böylelikle perakendecilerle nitelikli anlaşmayı, kaliteli ürün yetiştirmeyi ve eşit rekabet şartlarında önde olmayı sağlar. Yasal düzenlemelere uygunluk göstermesiyle tüketicinin ürüne güvenmesine ve uzun vadede üreticilerin kâr etmesine imkân sağlar. Tarımın canlıya ve çevresine olan zararlı etkilerinin azaltılması ile sürdürülebilir, çevresel ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını bir yönetim planı çerçevesinde sağlar(Akkoyun, 2019; Alemdar, 2019; CTR, 2021; Anonim, 2021a).

1.3. İTU Kontrol ve Sertifikasyon Süreci

"İyi Tarım Uygulamaları" faaliyetleri; bitkisel üretim, su ürünleri yetiştiriciliği modülü ve hayvancılık başlıklarını kapsamaktadır. Bu çalışma kapsamı, oluşturulan bağcılık ve bitkisel üretim alt başlığı altında değerlendirilmektedir(Alemdar, 2019; Anonim, 2021b).

Bitkisel üretim İTU kriterleri ve kontrol noktaları "İTU Faaliyetinde Bulunan Bitkisel Üretim Alanında Meyve ve Sebze Üretimi Yapan Tüm Üretici/Üretici Grubu ve Müteşebbislerin Uyması Gereken Kontrol Noktaları" alt başlığı altında değerlendirilmektedir(Alemdar, 2019; Anonim, 2021b; Anonim, 2021c).

Kontrol noktalarının uygunluk kriterlerinin her biri ayrı seviyeden oluşur. Bunlar birinci derece kontrol noktası, ikinci derece kontrol noktası ve tavsiyelerdir. İTU sertifikası talebinde bulunan taraf; birinci derece kontrol noktasına %100 uygunluk, ikinci derece kontrol noktasına ise en az %95 uygunluk sağlaması gereken noktaları, tavsiyelere ise herhangi bir uygunluk yüzdesi gerektirmeyen noktaları ifade etmektedir(Alemdar, 2019; Anonim, 2021b).

Tüm bu değerlendirmelerde toplam 57 tane birinci dereceden kontrol noktası, 123 tane ikinci derece kontrol noktası, 33 tane tavsiye bulunmaktadır. Üretimi yapan tüm üretici/üretici grubu ve müteşebbislerin 57 tane birinci derece kontrol noktasına %100, 123 tane ikinci derece kontrol noktasına ise en az %95 uyması gerekmektedir. Tavsiye kontrol noktalarında herhangi bir uygunluk

zorunluluğu bulunmamaktadır. Kontrol noktalarının uygunluk süreci başarılı olmuş ise, üretimi yapan tüm üretici/üretici grubu ve müteşebbislerin sertifikasyon süreci başlatılır ve üretici sertifika almaya hak kazanır(Alemdar, 2019; Anonim, 2021b; Anonim, 2021c; Anonim, 2021d; Anonim, 2021e).

1.4. Türkiye’de Bağcılık ve İTU

Üzümün gen merkezlerinden sayılan Türkiye’nin uygun yetiştirme koşullarına sahip olması, toprak ve iklim yönünden çok seçici olmaması, farklı değerlendirme şekillerine imkân vermesi asmanın yaygın kültür bitkilerinden birisi olmasına neden olmuştur. Türkiye bağcılığına bakıldığında tüm kentlerin tarımsal ürün deseni içerisinde en az %1 veya üzerinde bağ alanı olduğu görülmektedir. Yılda az miktarda değişiklik göstermekle birlikte 4,5 milyon dekar ortalama bağ alanına sahip olan Türkiye’de en fazla alanda üzüm yetiştiriciliği yapılan alan Ege Bölgesidir. Türkiye üzüm yetiştiriciliği yapılan alanların yarısına yakını bu bölgede yer almaktadır. Ege Bölgesi içerisinde üretim alanı en büyük il Manisa’dır. Mersin ve Denizli illeri diğer büyük üzüm üreticisi illerdir. Adana, Antalya ve Mersin illerinde genellikle erkenci sofralık üzüm çeşitlerinin yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ülkemizde sofralık ve kurutmalık üzüm üretiminde yine Ege Bölgesi ilk sırada gelmektedir. Ülke üretiminin yarısından fazlası bu bölgeden üretilmektedir. Manisa ili tek başına Türkiye kurutmalık çekirdeksiz üzüm üretiminin %89’unu karşılamaktadır. INC verilerine göre Türkiye’nin 2019 yılı kuru üzüm ihracatı yaklaşık 267 bin ton olup %30’luk pay ile dünya kuru üzüm ihracat sıralamasında 1. sırada yer almaktadır. Türkiye’yi 76 bin ton ile ABD ve İran, 65 bin ton ile Şili, 48 bin ton ile Güney Afrika, 35 bin ton ile Arjantin izlemektedir. Diğer ülkelerin ihracat miktarı ise yaklaşık 294 bin tondur. Türkiye üzüm üretimi TÜİK 2019 yılı verilerine göre 4,1 milyon ton olup bu üretimin 2,1 milyon tonu sofralık (%50), 1,6 milyon tonu kurutmalık (%39) ve 451 bin tonu şaraplık-şıralık (%11) olarak gerçekleşmiştir. TÜİK 2019 yılı verilerine göre üzüm üretiminin %38’i Manisa, %11’i Denizli, %8’i Mersin, %4’ü İzmir, %3’erlik kısmı Gaziantep ve Mardin illerinden ve %34’lük kısmı da diğer illerden sağlanmıştır. Sofralık üzüm üretiminin; %22’si Manisa, %15’i Mersin, %12’si Denizli ve %4’erlik kısmı da Gaziantep ve Diyarbakır’dan, kurutmalık üzüm

üretiminin; %68'i Manisa, %6'sı Denizli, %4'ü İzmir ve %3'erlik kısmı da Mardin ve Konya'dan, kurutmalık çekirdeksiz üzüm üretiminin; %89'u Manisa, %6'sı İzmir ve %5'i de Denizli'den, Şaraplık üzüm üretiminin de %20'si Denizli, %12'si Kilis, %10'u Nevşehir, %9'u Tokat ve %8'i Elazığ'dan sağlanmıştır(Ağaoğlu, 1999; Anonim, 2021f; Anonim, 2021g; Anonim, 2021h; Anonim, 2021i; Anonim, 2021j; Anonim, 2021l; Semerci ve ark. 2015).

Çizelge 1. Türkiye'nin İllere Göre 2019 Yılı Üzüm Üretim Alanı ve Miktarı

İl Adı	2019 Yılı		
	Alan (da)	Üretim (ton)	Üretimdeki Payı(%)
Manisa	809.123	1.546.188	38
Denizli	373.904	441.335	11
Mersin	210.520	328.578	8
İzmir	124.860	154.189	4
Gaziantep	162.931	125.928	3
Mardin	354.798	121.459	3
Diğer iller	2.018.251	1.382.323	34
TOPLAM	4.054.387	4.100.000	100

Kaynak: TÜİK

Ülkemizde İTU sertifikasına sahip üretici üretici/üretici grubu ve müteşebbislerin sayısı her yıl katlanarak artmaktadır. 2007 yılında Türkiye'de İTU sertifikasına sahip üretici üretici/üretici grubu ve müteşebbislerin sayısı 651 iken 2020 yılında bu sayı 21 kat artarak 14.051'e, İTU üretim alanı 2007 yılında 53.610 da iken 2020 yılında bu alanlar 47 kat artarak 2.547.544 da alana, İTU üretim miktarı 2007 yılında 56.000 ton iken 2020 yılında bu rakam 101 kat artarak 5.716.616 tona ulaşmıştır(Anonim, 2021k.).

Çizelge 2.Türkiye de İyi Tarım Uygulamaları Göstergeleri

Yıllar	İl Sayısı	Üretici Sayısı	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)
2007	18	651	53.610	56.000
2020	61	14.051	2.547.544	5.716.616
2007-2020 Değişim Oranı		21 kat	47 kat	101 kat

Kaynak: Anonim, 2021k.

1.5. Gaziantep İlinde Bağcılık ve İTU

Gaziantep, Türkiye'nin en büyük 6. büyük kenti olmasının yanında Anadolu'nun ilk yerleşim alanlarından birisi ve Güneydoğunun en büyük kentidir. Tarih içerisinde Ayıntap, Antep, Kala-i Füsüs ve Hantap gibi isimlerle anılan Gaziantep, adını tarihin derinliklerinden, sıfatını ise Milli Mücadeledeki kahramanlıklarla dolu müdafaasından almıştır. Gaziantep, kurtuluş savaşı hatıraları, zengin tarihi ve kültürel çevresi, otoyolu, uluslararası havaalanı, tren garı, leziz yemekleri, eşsiz el sanatları, camileri, kaleleri, hanları, kастelleri, hamamları, türbeleri, kiliseleri, yaylaları, gezi ve piknik yerleri, sanayi ve ticareti ile bölgede öncü olan önemli bir ildir(Anonim, 2021f; Anonim, 2021g; Anonim, 2021h; Anonim, 2021i; Anonim, 2021j).

Gaziantep gelirinin % 40'ı tarımdan, % 25'ni sanayiden sağlayan ve faal nüfusun % 60'ı tarım da çalışan önemli bir ticaret merkezidir. Türkiye toplam tarım arazi varlığı(231,5 milyon da)'nın %1,5'i Gaziantep'tedir. Türkiye üzüm üretimi TÜİK 2019 yılı verilerine göre 4,1 milyon ton olarak gerçekleşmiş ve bunun %3'ü Gaziantep ilinden sağlanmıştır. Sofralık üzüm üretimi 2,05 milyon ton olarak gerçekleşmiş bunun %4'lük kısmı yine Gaziantep ilinden sağlanmıştır(Anonim, 2021f; Anonim, 2021g; Anonim, 2021h; Anonim, 2021i; Anonim, 2021j).

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2020 yılı verilerine göre; Gaziantep'te İTU

sertifikasına sahip üretici/üretici grubu ve müteşebbislerin sayısı 2475, İTU üretim alanı 286.797 da ve İTU üretim miktarı 83.774.719 kg'dır (Anonim, 2021k.).

Çizelge 3.Türkiye ve Gaziantep de İyi Tarım Uygulamaları Göstergeleri

Yıllar	Üretici Sayısı	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (kg)
Gaziantep	2475	286.797	83.774.719
Türkiye Geneli	14.051	2.547.544	5.716.615.977
Oranı (%)	17,6	11,3	1,5

Kaynak: Anonim, 2021k.

Dünyada ve Türkiye’de gelişim gösteren tüketici bilinci ile değişim gösteren pazar koşulları tarımsal üretimin izlenebilirliğinin önemini artırmıştır. Özellikle Ülkemizde devlet destekli politikaların artması ile de üreticilerin kendi belirlediği yolda ilerlemeyip bu politikalar çevresinde üretim anlayışı benimseyip gelirlerini artırmak istemelerine neden olmuştur. Bilinçsiz ilaç ve gübre kullanımının hem insan sağlığını tehdit etmesini hem de Ülkemiz için en önemli konulardan biri olan tarımsal ürün ihracatında ilaç kalıntısı sorununu yaşamamıza neden olmuştur. Bundan dolayı tarımsal üretim sürecinin güvenle üretildiğinin garantisini tüketicilere verebilmek için, belirli standartlara sahip birtakım sistemlerin oluşması kaçınılmaz olmuştur. Bu sistemlere bağlı olarak atadan kalma tarım tekniklerinin değişim göstererek belli bir standarda sahip üretim teknikleri ortaya çıkmıştır.

Kıta Avrupa’sında başlayıp tüketicilerin ürün güvenliği ve canlı sağlığı, refahı ve güvenliği ile ilgili artan endişelere çözüm getirmek amacıyla gün geçtikçe gelişen bu standartlar Ülkemizin tarımsal üretim ve tüketim anlayışında da yer edinmeye başlamıştır.

İTU sayesinde tüketicilerin herhangi bir uygunsuzlukla karşılaşmalarında

tarımsal üretim sürecinin izlenebilirliğinin avantajı ile ürünün ilk çıkış yerinden tüketiciye varışına kadar olan süreç takip edilip, ürünün geri çekimi sağlanabilmektedir. Bundan dolayı da oluşabilecek zararlar asgariye indirilerek hem üreticinin hem de tüketicinin lehine bir süreç işletilmektedir. Bu izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik sayesinde Ülkemizde İTU sertifikalı üretici sayısı her geçen gün artmaktadır.

2.KAYNAK ÖZETİ

Gözen (2010), araştırmasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren işletme özelinde iç faktörler(güçlü ve zayıf yönler) ve dış faktörler(fırsat ve tehditler) perspektifinde SWOT analizine tabi tutulmuş ve işletmenin geleceğine yönelik strateji oluşturulmasını amaçlamıştır. Çalışma kapsamında ele aldığı örnek işletmenin belgelendirme sürecini Ülkemizde uygulanan İTU süreciyle karşılaştırıp, Ülkemizde yaşanan sorunları araştırmıştır. Bu sorunlara; Türkiye de verilen desteklerin K.K.T.C ve AB'ye göre dağınık ve yetersiz olduğu, tarımsal üretim aşamasında su ve toprak analizinin yapılmadığını dile getirerek ileride oluşabilecek su ve toprak kirliliğine dikkat çekmiştir. Ayrıca bu süreç içerisinde elde edilen ürünlerin uygun depolama teknikleri içeren bir yönetmelik çıkması gerekliliğini savunmuştur. Araştırma sonucunda GLOBALGAP standardının getirdiği fayda ve zararlar dikkate alınarak Türkiye'de uygulanabilirliğini tartışmıştır.

Semerci ve ark. (2015), çalışmasında son 20 yılda Dünya ve Türkiye'deki üzüm alanları ve üretim miktarlarında yaşanan değişimleri incelemiştir. Bu incelemesinde Ülkemizdeki üzüm yetiştiriciliği yapılan alanlara yönelik var olan omcaların yaşından kaynaklı verimin düştüğünü, bunların yenilenmesi için verilen devlet desteklerinin işletmelerin ilk kurulum masraflarının yüksek olmasından dolayı birer kat daha artırılarak üreticinin üzerindeki ekonomik yükü hafifletip teşvik edilmesini savunmuştur. Trakya bölgesi örneklemesi ile bağcılığa yansıyan tarımsal gelirler ve giderler ayrıntılı bir şekilde değerlendirilerek Türkiye genelinde üzüm yetiştiriciliğinde karşılaşılan problemlere çözüm önerileri getirmeyi amaçlamıştır.

Baydar (2016), çalışmasında Doğu Akdeniz Bölgesi(Mersin, Adana ve Hatay)'nde sorun teşkil eden virüs hastalıkları ve enfeksiyon oranları ile diğer bitki koruma sorunlarını DAS-ELISA yönteminde ELISA kitleri ile test etmiş, bu testlerin sonuçlarını Sirio-S ELISA okuyucusu kullanılarak incelemiştir. Araştırma sonucunda İTU uygulanan sera alanlarında bu virüslerin birçoğuna rastlanmış ve İTU sertifikasına sahip sera alanlarında üretim sürecinin anket çalışması yapılarak yetiştirilen domatesin genel durumu değerlendirilmiştir.

Doğan (2017), çalışmasında İTU gelişiminden bahsederek Kahramanmaraş İli özelinde 236 üreticinin bireysel ve kurumsal özellikleri dikkate alınarak anket çalışması yapmıştır. Bu anket çalışması sonucunda elde ettiği verileri Binomial Logit Modeli ile analiz etmiştir. Analiz sonuçları; tarımsal arazi varlığı büyüklüğü ve Tarım ve Orman Bakanlığı İl/İlçe müdürlüklerinin görüşmelerinin sıklığı İTU istekliliğini arttırdığını, tarımsal arazi varlığının küçük olmasından kaynaklı tarımsal gelirin birincil gelir olmamasının İTU istekliliğini azalttığını göstermiştir.

Pilak (2018), çalışmasında, Balıkesir, Bursa ve Tekirdağ illerine bağlı beş ilçe de temel geçim kaynağının zeytincilik olduğu İTU sertifikasına sahip 63 orta ölçekli aile işletmelerinin üretim ve sertifikasyon süreci ile bu süreçte yaşadıkları problemleri tespit ederek çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma kapsamında İTU sertifikasına sahip 63 işletmenin ortalama 39 yıl zeytin bahçelerinde üretim yaptıklarını, İTU standartlarındaki tecrübelerinin ise ortalama 2,4 yıl olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların karşılaştığı en büyük problemlerin başında girdi fiyatları ve var olan tarım arazilerinin sanayileşmeye açılması olduğunu dile getirip, bu problemlere yeter gelir sağlamayan ve asgari tarımsal arazi büyüklüğünün altında arazilerin kooperatifleşerek ve girdi fiyatlarında yüksekliğe devlet desteklerinin artırılması yönünde çözüm önerileri getirmiştir.

Yılmaz ve Topçu (2018), çalışmasında asmanın kökenini, Türkiye'deki yerini ve Türkiye'nin Dünya'daki üzüm yetiştiriciliğinin yeri ve öneminden bahsederek; sektörde var olan kamu yatırımları, geliştirilen politikaları incelemiştir. Bağcılık sektörünün gelişmesine katkı sağlayacağını düşündüğü politika önerilerinde bulunmuştur.

Alemdar (2019), çalışmasında bağcılıkta İTU'ya etkili olan faktörleri ve İTU hakkında üreticilerin temel bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla Manisa İli Salihli İlçesinde İTU sertifikasına sahip 80 üretici ile görüşmüştür. Çalışmasında topladığı verileri analiz etmiş ve İTU sertifikasına sahip üreticilerin İTU hakkındaki genel bilgi düzeylerinin yeterli olduğunu saptamıştır. Ancak bağcılıkta hastalık ve zararlı mücadelesinde üreticilerin birincil olarak kimyasal mücadele yöntemine başvurduğu, entegre mücadele

yöntemlerine hakim olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Akkoyun (2019), çalışmasında Şanlıurfa ilinde biber üretimi yapan 87 üreticinin bireysel ve işletme özelliklerini anket çalışması ile analiz etmiş, analiz sonuçlarına göre de İTU sertifikasına sahip üreticilerin sertifikasyon sürecini benimsemeye etkili olan faktörleri belirlemeye çalışmıştır.

Tüccar (2020), çalışmasında Sakarya iline bağlı Kocaali ilçesinde fındık yetiştiriciliği yapan üreticiler içerisinde 524 üreticinin yarısını İTU sertifikasına sahip, diğer yarısını da İTU sertifikasına sahip olmayan üreticiler arasından seçmiştir. Bu üreticilerin İTU bilgi düzeylerini, sertifikasyon süreçlerini ve demografik özelliklerini konu edinerek İTU sertifikasına sahip üreticilerde üretim periyodunda olumlu etkilerinin olduğunu belirlemiştir.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

3.1.Materyal

Bu çalışmanın ana materyalini, Gaziantep ili bağcılıkta iyi tarım uygulamaları sertifikasına sahip üreticiler/işletmeler ile anket yöntemiyle elde edilen veriler oluşturmuştur. Ayrıca konu ile ilgili daha önce yapılmış ulusal ve uluslararası çalışmalardan elde edilen veriler çalışmanın ikincil materyali olarak değerlendirilmiştir.

3.2.Yöntem

Çalışma için oluşturulan anket Gaziantep İlinde bağcılıkta İTU sertifikasına sahip katılımcılarla yüz yüze yapılmış; İTU sertifikasına sahip çiftçi listesi İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden alınmıştır. Çalışmada anketler tam sayım ile yapılmıştır. Sonuç itibariyle 65 üretici ile anket yapılarak bilgiler derlenmiştir. Çalışma iki bölümden oluşmuştur. İlk bölümü, katılımcıların demografik ve tarımsal konulardaki özellikleri ve ikinci bölümü ise bilgi seviyeleri oluşturmaktadır. Tasarlanan ölçek İTU uygulamaları standartlarının temel maddeleri baz alınarak her bir standarda karşılık gelecek bir soru bilgi ölçeğinde bulunmaktadır. Bilgi soruları genel bilgi, ilaçlama, kalıntı, işçi sağlığı güvenliği, atık yönetimi, denetim ve ürünün pazara sürülmesi ile ilgili süreçleri kapsamaktadır.

Tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri ile sunulmuş, bilgi düzeyinin belirlenmesinde kullanılan ölçek için KR21 güvenilirlik kat sayısı hesaplanmıştır. Çalışmada gruplarının bilgi düzeylerinin katılımcıların özelliklerine göre farklılığının incelenmesi için Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bilgi düzeylerinin tarımsal özellikler ile ilişkilerin incelenmesi için korelasyon ve regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmada 0,05'den küçük p değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiş($\alpha=0,05$), analizler SPSS 25.0 paket programı ile yapılmıştır. Aşağıdaki hipotezler kurulmuştur;

H1: Katılımcıların yaş bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H2: Katılımcıların cinsiyet bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H3: Katılımcıların bağcılıkla ilgili geliri bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H4: Katılımcıların eğitimleri bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H5: Katılımcıların yıllık gelirleri bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H6: Katılımcıların tarım dışı gelirleri olması bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H7: Katılımcıların tarım dışı gelir düzeyi bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H8: Katılımcıların İTU uygulamalarını tercih etme nedeni bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H9: Katılımcıların tarım ile uğraşma yılı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H10: Katılımcıların bağcılıkla uğraşma yılı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H11: Katılımcıların İTU yapma yılı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H12: Katılımcıların bağ alanı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

H13: Katılımcıların yıllık ürün miktarı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.

4.ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bağıcılıkta İTU yapan katılımcıların %30,8'inin 41-50 yaş, % 33,8'inin 51-60 yaş ve %35,4'ünün ise 61 yaş ve üzerinde olduğu; katılımcıların % 95,4'ünün erkek ve % 4,6'sının kadın olduğu belirlenmiştir(Çizelge 4). Alemdar(2019) çalışmasında, katılımcıların %21,3'ünün 40 yaş ve altında, %26,3'ünün 41-50 yaş arası ve %52,4'ünün 51 yaş ve üzerinde olduğunu, Akkoyun (2019) ise araştırmasında uyguladığı anket sonuçlarına göre üreticilerin yaş ortalamasını 54,17 olarak bildirmiştir. Ayrıca bu çalışmada katılımcıların % 95,4'ünün erkek ve % 4,6'sının kadın olduğu ve %98,5'inin evli ve çocuk sahibi olduğu görülmüştür. Tüccar (2020) araştırmasında İTU'ya katılım yapan üreticilerin %88'inin erkek, %12'inin kadın olduğu, İTU kapsamında olmayan üreticilerin ise %95'inin erkek, %5'inin kadın olduğunu, Alemdar (2019) ise çalışmasında ankete katılan üreticilerin %88,7'sinin erkek, %11,3'nün kadın üreticilerden oluştuğunu tespit etmiştir. Bu çalışmada yaş ve cinsiyet verilerinden elde edilen bulguların diğer çalışmalardaki sonuçlar ile büyük oranda aynı paralellikte olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4. Katılımcıların Yaş ve Cinsiyet Durumu

	Kategori	N	%
Yaş	41-50 yaş	20	30,8
	51-60 yaş	22	33,8
	61 yaş üzeri	23	35,4
Cinsiyet	Erkek	62	95,4
	Kadın	3	4,6

Katılımcıların %98,5'nin evli ve çocuk sahibi olduğu görülmüştür(Çizelge 5).

Çizelge 5. Katılımcıların Medeni Durumu ve Çocuk Varlığı

	Kategori	N	%
Medeni Durumu	Evli	64	98,5
	Bekar	1	1,5
Çocuk Var mı?	Evet	64	98,5
	Hayır	1	1,5

Katılımcıların eğitim düzeylerinin % 66,1'inin ilkokul, % 15,4'ünün ortaokul, % 18,5'inin lise ve üzerinde eğitime sahip olduğu belirlenmiştir(Çizelge 6). Alemdar (2019) araştırmasında katılımcıların %47,5'inin ilkokul, %5'inin ortaokul, %27,5'inin lise, %20'sinin ise üniversite mezunu olduğu, Tüccar (2020) ise İTU kapsamındaki üreticilerin %24'ünün ilköğretim, %67'sinin lise, %7'sinin lisans, %2'sinin lisansüstü mezunu; İTU kapsamında olmayan üreticilerin %39'unun ilköğretim, %56'sının lise, %5'inin lisans mezunu olduğunu bildirmiştir.

Çizelge 6. Katılımcıların Eğitim Durumu

	Kategori	N	%
Eğitim Durumu	İlkokul	43	66,1
	Ortaokul	10	15,4
	Lise ve Üzeri	12	18,5

Bağcılık ile ilgili gelir düzeyi incelendiğinde katılımcıların % 15,4'ünün 100.000 TL altında, % 32,3'ünün 100.000-200.000 TL, % 29,2'sinin 200.000-300.000 TL, % 12,3'ünün 300.000-500.000 TL ve % 10,8'inin 500.000 TL üzerinde gelire sahip olduğu görülmüştür. Diğer tarımsal gelirler eklendiğinde ise 100.000 TL altında gelire katılımcı sahip oranı %4,6, 100.000-200.000 TL arası yıllık ortalama gelir sahibi katılımcı oranı %13,8, 200.000-300.000 TL arası yıllık ortalama gelir sahibi katılımcı oranı %46,2, 300.000-500.000 TL arası yıllık ortalama gelir sahibi katılımcı oranı % 15,4 ve 500.000 TL üzeri yıllık ortalama gelir sahibi katılımcı oranının ise %20 olduğu tespit edilmiştir(Çizelge 7).

Pilak (2020) çalışmasında katılımcıların %14,3'ünün çok yüksek gelir grubu içerisinde, %22,2'sinin yüksek gelir grubu içerisinde, %47,6'sının orta gelir grubu içerisinde, %15,87'sinin de düşük gelir grubu içerisinde olduğunu, Alemdar (2019) çalışmasında ankete katılan üreticilerin gelir düzeyinin %36,3'si orta düzeyde, %63,7'sinin yüksek düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 7. Katılımcıların Bağcılık ve Tarımsal Yıllık Ortalama Gelir Durumu(TL)

	Kategori	N	%
	100.000 TL altında	10	15,4
Bağcılık ile İlgili	100.000-200.000 TL arası	21	32,3
Yıllık Ortalama	200.000-300.000 TL arası	19	29,2
Gelir (TL)	300.000-500.000 TL arası	8	12,3
	500.000 TL üzeri	7	10,8
	100.000 TL altında	3	4,6
Yıllık Ortalama	100.000-200.000 TL arası	9	13,8
Tarımsal Gelir	200.000-300.000 TL arası	30	46,2
(TL)	300.000-500.000 TL arası	10	15,4
	500.000 TL üzeri	13	20,0

Katılımcıların % 33,8'inin tarım dışı geliri olduğu görülmüştür. Tarımsal geliri olan katılımcıların % 45,5'inin 100.000 TL altında, % 22,7'sinin 100.000-200.000 TL, % 18,2'sinin 200.000-300.000 TL, % 13,6'sının 300.000-500.000 TL tarım dışı gelire sahip olduğu belirlenmiştir(Çizelge 8).

Çizelge 8. Katılımcıların Tarım Dışı Gelir Durumu (TL)

	Kategori	n	%
Tarım Dışı Gelir	Var	22	33,8
Durumu	Yok	43	66,2
	100.000 TL altında	10	45,5
Tarım Dışı Gelir	100.000-200.000 TL arası	5	27,7
(TL)	200.000-300.000 TL arası	4	18,2
	300.000-500.000 TL arası	3	13,6

Katılımcıların İTU uygulamalarını tercih etme nedenlerinin %72,3 ile gelir artışı ve %27,7 ile ihracat olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %95,8'i İTU uygulamalarındaki kontrollere ve standartlara göre üretim yapmaktadır. Ankete katılan üreticilerin tamamının İTU uygulamaları sonrası gelir düzeyinde artış olduğu, İTU uygulamalarındaki kontrollere ve standartlara göre üretim yaptığı, İTU uygulamaları konusunda İl Tarım ve Orman Müdürlüklerinin yeterli eğitim ve yayım hizmeti verdiğini ifade etmiştir(Çizelge 9).

Çizelge 9. Katılımcıların Genel Özellikleri

	Kategori	N	%
Devlet desteği alıyor musunuz?	Evet	64	98,5
	Hayır	1	1,5
İTU uygulamaları sonrası gelir düzeyinizde artış oldu mu?	Evet	65	100,0
	Hayır	0	0,0
İTU uygulamalarını tercih etme nedeni?	Gelir artışı	47	72,3
	İhracat	18	27,7
İTU uygulamalarındaki kontrollere ve standartları göre üretim yaptığınızı düşünüyor musunuz?	Evet	64	98,5
	Hayır	1	1,5
Diğer üreticilerin İTU uygulamalarındaki kontrollere ve standartlara göre üretim yaptığını düşünüyor musunuz?	Evet	65	100,0
	Hayır	0	0,0
İTU uygulamaları konusunda İl Tarım ve Orman Müdürlüklerinin yeterli eğitim ve yayım hizmeti verdiğini düşünüyor musunuz?	Evet	65	100,0
	Hayır	0	0,0

Üreticilerin ortalama 32,09 yıl tarım ve 17,43 yıl bağcılıkla uğraştıkları; 3,68 yıl İTU yaptıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların bağ alanlarının 74,68 da olduğu ve yıllık ortalama 140,54 ton ürün elde ettikleri görülmüştür(Çizelge 10). Alemdar (2019) çalışmasında katılımcıların %83,7'sinin 100 da ve altında araziye sahip olduğu, 101-250 da arası araziye sahip üreticilerin oranının

%13,8 ve 250 da ve üzerinde araziye sahip üreticilerin oranının ise %2,5 olduğunu ve katılımcıların İTU ile uğraşma sürelerinin %77,5'inin 1-3 yıl, %20'sinin 3-5 yıl, %2,5'inin ise 5-7 yıl arasında olduğunu saptamıştır.

Çizelge 10. Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçüm	Ortalama	Standart Sapma
Tarım ile uğraşma yılı	32,09	13,20
Bağcılıkla uğraşma yılı	17,43	6,91
İTU yapma yılı	3,68	1,42
Bağ alanı (da)	74,68	52,36
Ürün miktarı yıllık (Ton)	140,54	106,68

4.2. Katılımcıların İTU Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi

Çalışmada 19 ifadeli İTU Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi amacı ile oluşturulmuş sorulara verilen yanıtlar incelenmiştir. Bilgi ölçeğinin güvenilirlik düzeyinin 0,74 olduğu(KR-21=0,74, KR-21>0,70) ve ölçeğin bilgi düzeyini tespit etmek için yeterli güvenilirliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçekten soru çıkarmaya gerek duyulmamıştır. Ölçekteki ifadeler doğru ve yanlış olarak iki farklı düzeyde sorulmuştur. İfade 2, 6, 15, 19 yanlış sorulan ifadelerdir. Bu ifadelere yanlış şeklinde görüş bildiren katılımcılar doğru yanıt vermiş olur. Verilen her doğru yanıt bir puan olarak kabul edilir. En son toplam doğru yanıtlar toplanarak genel İTU bilgi düzeyi belirlenir. Fakat sonuçların daha anlamlı ve anlaşılabilmesi için alınan puanlar 100'lük sisteme dönüştürülüp, analizler o puanlar üzerinden yapılmıştır.

4.2.1. İfadelere Göre Katılımcıların Bilgi Düzeyleri

İTU bilgi düzeyine ait istatistikler çizelge 11'de verilmiştir. Çizelge 11 incelendiğinde;

"İyi Tarım Uygulamalarında zirai gübre ve ilaç kullanımı vardır." ifadesine katılımcıların tamamının doğru yanıt verdiği,

"İyi Tarım Uygulaması yapan çiftçilerin sertifikaya sahip olması gerekli değildir." ifadesini %52,3 oranında doğru yanıtladığı,

"İTU'nun esas amacı çiftçinin kullandığı tohum, fide, toprak, su kaynakları, zirai ilaçlar ve üretilen gıdanın kalite raporları gibi her bir ögenin kayıt altına alınmasını sağlamaktır." ifadesini %98,5 oranında doğru cevapladığı;

"Kullanılacak ilaçların miktarı ve çeşidi ve kullanılma nedeni denetleme yapan sertifikasyon kuruluşundaki uzmanlar tarafından belirlenir." ifadesini %93,8 oranında doğru cevapladığı;

"İTU, toprağın ve yetiştirilen ürünün besin maddesi ihtiyacının analizlerle belirlenerek uzmanlarca yapılacak öneriler doğrultusunda gübreleme yapılmasını zorunlu kılar." ifadesini %73,8 oranında doğru cevapladığı;

"İTU yönetmeliği çerçevesinde üretilen gıdanın kimyasal kalıntı testleri yılda bir kez yapılır." ifadesini %15,4 oranında doğru cevapladığı;

"İTU yalnızca üretilen ürünü değil ilaçlama ve gübreleme yapan işçilerin güvenliğini de sağlar ve çevreye verilen hasarı en aza indirmek için düzenli olarak toprak ve su kaynakları raporlarını denetler." ifadesine %92,3 oranında doğru cevap verdiği;

"Devlet tarafından belirlenen maksimum pestisit sınırını aşan ürünlere rastlanması durumunda 'acil eylem planı' belirlenerek kalıntının azaltılması sağlanır." ifadesine %58,5 oranında doğru cevap verdiği;

"Çevre ve insan sağlığını korumaya yönelik üretim yaptıkları gerekçesiyle İTU sertifikasyonuna sahip çiftçilere devlet tarafından düşük faizli kredi, hibe ve maddi destek imkanları sağlanır." ifadesini %93,8 oranında doğru cevapladığını;

"İTU'ya göre üreticilerin ilaçlamayla ilgili teknik yeterliği olan kişilerden tavsiye almasını zorunlu kılar." ifadesinde doğru cevap verme oranının %83,1 olduğu;

"İlaçlamayı yapacak olan kişinin konuyla ilgili eğitime tabi tutulması

gerekliliği de İTU kontrol noktalarında belirtilmiştir." ifadesine %76,9 oranında doğru cevap verdiği tespit edilmiştir.

Çizelge 11. Katılımcıların İTU Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi

Sorular		n	%
1. "İyi Tarım Uygulamalarında zirai gübre ve ilaç kullanımı vardır. (D) "	Yanlış	0	0,0
	Doğru	65	100,0
2. "İyi Tarım Uygulamalarını yapan çiftçilerin sertifikaya sahip olması gerekli değildir.(Y)"	Yanlış	31	47,7
	Doğru	34	52,3
3. "İTU'nun esas amacı çiftçinin kullandığı tohum, fide, toprak, su kaynakları, zirai ilaçlar ve üretilen gıdanın kalite raporları gibi her bir ögenin kayıt altına alınmasını sağlamaktır.(D)"	Yanlış	1	1,5
	Doğru	64	98,5
4. "Kullanılacak ilaçların miktarı ve çeşidi ve kullanılma nedeni denetleme yapan sertifikasyon kuruluşundaki uzmanlar tarafından belirlenir.(D)"	Yanlış	4	6,2
	Doğru	61	93,8
5. "İTU, toprağın ve yetiştirilen ürünün besin maddesi ihtiyacının analizlerle belirlenerek uzmanlarca yapılacak öneriler doğrultusunda gübreleme yapılmasını zorunlu kılar. (D)"	Yanlış	17	26,2
	Doğru	48	73,8
6. "İTU yönetmeliği çerçevesinde üretilen gıdanın kimyasal kalıntı testleri yılda bir kez yapılır.(Y)"	Yanlış	55	84,6
	Doğru	10	15,4
7. "İTU yalnızca üretilen ürünü değil ilaçlama ve gübreleme yapan işçilerin güvenliğini de sağlar ve çevreye verilen hasarı en aza indirmek için düzenli olarak toprak ve su kaynakları raporlarını denetler.(D)"	Yanlış	5	7,7
	Doğru	60	92,3

8. "Devlet tarafından belirlenen maksimum pestisit sınırını aşan ürünlere rastlanması durumunda 'acil eylem planı' belirlenerek kalıntının azaltılması sağlanır.(D)"	Yanlış	27	41,5
9. "Çevre ve insan sağlığını korumaya yönelik üretim yaptıkları gerekçesiyle İTU sertifikasyonuna sahip çiftçilere devlet tarafından düşük faizli kredi, hibe ve maddi destek imkanları sağlanır.(D)"	Doğru	38	58,5
10. "İTU'ya göre üreticilerin ilaçlamayla ilgili teknik yeterliği olan kişilerden tavsiye almasını zorunlu kılar.(D)"	Yanlış	11	16,9
11. "İlaçlamayı yapacak olan kişinin konuyla ilgili eğitime tabi tutulması gerekliliği de İTU kontrol noktalarında belirtilmiştir.(D)"	Doğru	54	83,1
12. "İTU standardına uygun yapılan üretimde, bağda hastalıklarla mücadelede ilk olarak kültürel tedbirlerin alınması, sonra mekanik mücadele, biyoteknik mücadele ve biyolojik mücadele yöntemlerinin uygulanması tercih edilmelidir.(D)"	Yanlış	15	23,1
13. "İTU standardına göre Kimyasal mücadele son olarak başvurulması gereken mücadeleye yöntemidir.(D)"	Doğru	50	76,9
14. "İTU standardına uygun yapılan üretimde, bağda hastalıklarla mücadelede ilk olarak kültürel tedbirlerin alınması, sonra mekanik mücadele, biyoteknik mücadele ve biyolojik mücadele yöntemlerinin uygulanması tercih edilmelidir.(D)"	Yanlış	4	6,2
15. "İTU standardına göre, kullanılacak olan ilaçların ürüne ruhsatlı olması birinci derece kontrol noktasıdır.(D)"	Doğru	61	93,8
16. "İşçi sağlığı ve iş güvenliği İTU standardının kontrol noktaları arasında yer almaz.(Y)"	Yanlış	46	70,8
	Doğru	19	29,2

16. "İTU boş bitki koruma kaplarının imhasının, insan ve çevreye zarar vermeyecek şekilde yapılması gereklidir.(D)"	Yanlış	1	1,5
	Doğru	64	98,5
17. "Üretimde uygulanan son ilaçlama ile hasat arasındaki bekleme süresi İTU standardında birinci dereceden kontrol noktaları arasında bulunmaktadır.(D)"	Yanlış	0	0,0
	Doğru	65	100,0
18. "İTU standardına göre kalıntı analizi yapılan laboratuvarların TS EN ISO/IEC 17025 standardına göre akredite olması gerekmektedir.(D)"	Yanlış	1	1,5
	Doğru	64	98,5
19. "İTU üretim sisteminde, kalıntı analizi sonucunda izin verilen limit üstü aktif madde ile karşılaşılması durumu bazı ürünler için göz ardı edilebilir.(Y)"	Yanlış	52	80,0
	Doğru	13	20,0

Çalışmada 19 farklı bilgi sorusuna verilen her doğru yanıt bir puan verilmiş ve toplam doğru yanıtlar toplanarak genel İTU bilgi düzeyi belirlenmiştir. Ayrıca sonuçların daha anlamlı ve anlaşılabilirliği için alınan puanlar 100'lük sisteme dönüştürülüp o şekilde incelenmiştir. Ankete katılan üreticiler 19 ifadeden oluşan ölçekten ortalama 14,28 puan almıştır. Puanlar yüzölçümüne göre uyarlanırsa katılımcıların 75,14 puan aldıkları, genel bilgi düzeylerinin yüksek seviyelerde olduğunu söylemek mümkündür. En düşük bilgi düzeyine sahip olan katılımcının 42,11 puan aldığı, altı katılımcının da 100 tam puan aldığı belirlenmiştir(Çizelge 12).

Çizelge 12. Katılımcıların Genel İTU Bilgi Düzeyleri

	n	Ortalama	S.S.	Min	Max
Toplam Bilgi Düzeyi 19 Üzeri	65	14,28	2,75	8,00	19,00
Toplam Bilgi Düzeyi 100 Üzeri	65	75,14	14,46	42,11	100,00

Katılımcıların yaşlarına göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu görülmüştür. Farkın nedeninin 41-50 yaş arasındaki grubun bilgi seviyesinin 51 yaş ve üzerinde olan gruba göre daha yüksek olduğu ($p=0,01$), katılımcıların cinsiyetlerine göre bilgi düzeylerinin ise farklı olmadığı tespit edilmiştir. Kadın ve erkek katılımcıların bilgi düzeylerinin benzer olduğu ifade edilebilir ($p=0,48$). Fakat kadın sayısının düşük olması bu sonuca yol açmış olabilir. Bağıcılık ile ilgili gelir düzeylerine göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu, bu farkın nedenin 500.000 TL ve üzerinde gelire sahip olan katılımcıların bilgi düzeylerinin daha düşük gelire sahip olan katılımcılara göre daha yüksek seviyelerde olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir ($p=0,01$).

Eğitim düzeylerine göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu belirlenmiş olup, bu fark lise ve üzerinde eğitime sahip olan katılımcıların bilgi düzeylerinin daha ilköğretim mezunu olan katılımcılara göre daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır ($p=0,01$), medeni durum ve çocuk varlığına göre bilgi düzeyleri incelenmemiştir (Çizelge 13).

Çizelge 13. Katılımcıların Genel Özellikleri ve İTÜ Bilgi Düzeyleri

Katılımcıların		Toplam Bilgi Düzeyi		P
Genel Özellikleri	N	100 üzeri		
		Ortalama	S.s	
Yaş	41-50 yaş	83,95	16,24	0,01*
	51-60 yaş	71,53	13,16	
	61 yaş ve üzeri	70,94	10,63	
Cinsiyet	Erkek	75,21	14,68	0,48
	Kadın	73,68	10,53	
Medeni durum	Evli	74,84	14,36	*
	Bekar	94,74		
Bağcılık ile İlgili Yıllık Ortalama Gelir (TL)	100.000 TL altında	73,68	8,95	0,01*
	100.000-200.000 TL	71,93	12,38	
	200.000-300.000 TL	74,24	14,24	
	300.000-500.000 TL	71,71	19,48	
	500.000 TL üzeri	93,23	10,40	

Eğitim	İlkokul	68,05	10,55	0,01*
	Ortaokul	80,00	8,52	
	Lise ve üzeri	96,49	4,10	
Çocuk var mı?	Evet	74,84	14,36	*
	Hayır	94,74		
Yıllık ortalama tarımsal gelir (TL)	100.000 TL altında	70,17	6,07	0,01*
	100.000-200.000 TL	73,68	11,17	
	200.000-300.000 TL	71,93	13,14	
	300.000-500.000 TL	70,00	16,28	
	500.000 TL üzeri	88,66	12,50	
Tarım dışı gelir durumu	Yok	76,62	16,05	0,33
	Var	72,25	10,42	
Tarım dışı geliri (TL)	100.000 TL altında	77,90	8,88	0,01*
	100.000-200.000 TL	72,63	5,76	
	200.000-300.000 TL	60,53	12,53	
	300.000-500.000 TL	68,42	5,26	
İTU uygulamalarını tercih etme nedeni?	Gelir artışı	68,98	10,60	0,01*
	İhracat	91,23	10,21	

Yıllık gelir düzeylerine göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu, bu farkın nedeni 500.000 TL ve üzerinde gelire sahip olan katılımcıların bilgi düzeylerinin daha düşük gelire sahip olan katılımcılara göre daha yüksek seviyelerde olmasıdır ($p=0,01$). Yine katılımcıların tarım harici gelirleri olması durumunun bilgi düzeyine anlamlı şekilde etki etmediği ifade edilebilir ($p=0,33$). Tarım dışı gelir düzeylerine göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu, bu farkın nedeninin 100.000 TL ve altında tarım dışı gelire sahip olan katılımcıların bilgi düzeylerinin 200.000 TL üzerinde geliri olan katılımcılara göre daha yüksek seviyelerde olmasıdır ($p=0,01$). Katılımcıların İTU uygulamalarını tercih etme nedenine göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu da tespit edilmiş, bu farkın nedeninin ihracattan dolayı İTU uygulaması yapan katılımcıların bilgi düzeylerinin daha

yüksek olduğunu ifade etmeleridir ($p=0,01$)(Çizelge 13).

İTU toplam bilgi düzeyi ile tarım ile uğraşma yılı arasında zayıf düzeyde, ters yönde ve anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,32$, $p=0,01$). Katılımcıların tarımla uğraşma yılı artarsa bilgi düzeylerinin azalacağı görülmüştür. Diğer taraftan bağcılıkla uğraşma yılı ve İTU toplam bilgi düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı ($r=-0,13$, $p=0,28$), İTU yapma yılı ve İTU toplam bilgi düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı belirlenmiştir ($r=-0,17$, $p=0,17$). İTU toplam bilgi düzeyi ile bağ alanı arasında zayıf düzeyde, doğru orantılı ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=0,28$, $p=0,02$). Katılımcıların bağ alanları artarsa bilgi düzeylerinin de artacağı ifade edilebilir. İTU toplam bilgi düzeyi ile ürün miktarı arasında zayıf düzeyde, doğru orantılı ve anlamlı ilişki olduğu ($r=0,26$, $p=0,03$), katılımcıların ürün miktarı artarsa bilgi düzeylerinin de artacağı ifade edilebilir (Çizelge 14).

Çizelge 14. Katılımcıların Tarımsal Özellikleri ve İTU Bilgi Düzeyleri

Tarımsal Özellikler	Korelasyon Katsayısı ve Önemlilik Düzeyi	Toplam Bilgi Düzeyi 100 üzeri
Tarım ile uğraşma yılı	R	-0,32*
	P	0,01
Bağcılıkla uğraşma yılı	R	-0,13
	P	0,28
İTU yapma yılı	R	-0,17
	P	0,17
Bağ alanı (da)	R	0,28*
	P	0,02
Ürün miktarı yıllık (Ton)	R	0,26*
	P	0,03

Tablo incelendiğinde bilgi düzeyi ve tarım ile uğraşma yılı, bağ alanı, yıllık ürün miktarı (ton) ölçümlerinin anlamlı düzeylerde ilişkili olduğu görülmüştür. Regresyon analizi sonucunda Bağcılıkla uğraşma yılı, İTU yapma yılı ile Bilgi Düzeyi ile çoklu düzeyde ilişkili olmadığı belirlenmiştir. Çalışmada İTU bilgi

düzeyleri tarım ile uğraşma yılı, bağ alanı, yıllık ürün miktarı (ton) arasında tespit edilen modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F=27,07$, $p=0,01$, $p<0,05$). Modelin açıklama oranının %49 ($R^2=0,49$) olduğu ve bu oranının yüksek düzeylerde olduğu ifade edilebilir ($R^2>0,40$). Son olarak modelde yer alan tarım ile uğraşma yılı, bağ alanı, yıllık ürün miktarı (ton) değişkenlerinin katsayılarının da manidar olduğu ($p=0,01$, $p<0,05$), modelde oto korelasyon varlığının incelenmesi amacı ile yapılan Durbin Watson testi sonuçlarına göre modelde oto korelasyon olmadığı görülür (D.W;1,93). Sonuç olarak modelin istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (Çizelge 15).

Çizelge 15. Katılımcıların Genel İTU Bilgi Düzeyi ve Tarımsal Özelliklerinin İlişkisinin Modellenmesi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler			F Model	R ²
	Tarım ile uğraşma yılı	Bağ alanı (da)	Ürün miktarı yıllık (Ton)		
	(β)	(β)	(β)		
	-0,36	0,31	0,24	27,07	
Bilgi Düzeyi (Y)	-t=6,07, p=0,01	t=3,19, p=0,01	t=2,13, p=0,01	(p=0.01)	0,49

**Regresyon analizi uygulamıştır, D.W;1,93

**Regresyon analizi sonucu D.W. katsayısı 1,50-2,00 arasında olduğunda oto korelasyona gerek yoktur.

Araştırma da İTU bilgi düzeylerinin genel ve tarımsal özelliklerine göre incelenmiş İTU bilgi düzeyine etki eden değişkenler ve bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı konular tespit edilmiştir. Çalışmada bilgi düzeyi düşük olan gruplar belirlendikten sonra onlara bu konularda ek eğitimler verilerek bilgi düzeylerinin yükseltilmesi İTU ile üretilen ürün kalitesinin artırılması amaçlamıştır. Ayrıca;

Analiz sonucunda elde edilen model aşağıdaki gibidir;

$$(Y) = (-0,36) * \beta_1 X_1 + (0,31) * \beta_2 X_2 + (0,24) * \beta_3 X_3$$

Y = Bilgi Düzeyi

$\beta_1 X_1$ = Tarım ile uğraşma yılı

$\beta_2 X_2$ = Bağ alanı (Dekar)

$\beta_3 X_3$ = Ürün miktarı yıllık (Ton)

Sonuçlara göre bilgi düzeyi tarımla uğraşma yılı düşük, bağ alanı yüksek ve ürün miktarı yüksek olan katılımcılarda daha yüksek düzeylerde;

Bağcılık ile tecrübesi düşük olan grup ve büyük üreticilerin İTU konusundaki bilgi düzeylerinin ise daha yüksek olduğu görülmüştür.

Hipotezlerin Değerlendirilmesi;

H1: Katılımcıların yaş bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H2: Katılımcıların cinsiyet bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.
Ret

H3: Katılımcıların bağcılıkla ilgili geliri bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H4: Katılımcıların eğitimleri bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur.
Kabul

H5: Katılımcıların yıllık gelirleri bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H6: Katılımcıların tarım dışı gelirleri olması bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H7: Katılımcıların tarım dışı gelir düzeyi bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H8: Katılımcıların İTU uygulamalarını tercih etme nedeni bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H9: Katılımcıların tarım ile uğraşma yılı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H10: Katılımcıların bağcılıkla uğraşma yılı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Ret

H11: Katılımcıların İTU yapma yılı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Ret

H12: Katılımcıların bağ alanı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

H13: Katılımcıların yıllık ürün miktarı bakımından bilgi düzeyleri arasında fark yoktur. Kabul

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada; Gaziantep ili için ‘Bağcılıkta İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Üreticilerin Bilgi Düzeyinin İncelenmesi’ anket çalışması yapılarak belirlenmiştir. Analiz sonuçları katılımcıların cinsiyetine göre bilgi düzeyinin değişmediği, bunun nedenin katılımcı kadın sayının düşük olmasından kaynaklı olduğunu, katılımcıların yaşlarına göre ise bilgi düzeylerinin farklı olduğunu göstermiştir. Anket sonucuna göre yaş ile bilgi düzeyinin ters orantılı olduğu yani katılımcıların yaş grubu ve grup içerisindeki yaşı küçüldükçe bilgi seviyesinin de arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında elde edilen veriler katılımcıların %70’e yakını 50 yaş ve üstü olduğu, bunun nedeni ise ülkemizde genç nüfusun tarım dışında çalışıyor olması tarım kesiminde nüfusun yaş ortalamasının yükselmesine neden olan etmenler arasında öngörülebilir.

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların eğitim seviyeleri ile bilgi düzeyleri doğru orantılı olduğu yani eğitim seviyesi arttıkça bilgi düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. Bu nedenle de Tarım ve Orman Bakanlığı’nın üreticilere havza ve alan bazlı vs. desteklemelerinin yanında üreticilere eğitim seviyesini arttırmaya yönlendirecek yeni teşviklerin oluşturulmasıyla aslında bilgi seviyesinin de arttıracağı öngörülebilir.

Elde edilen analiz sonuçlarına göre katılımcıların gelir durumunun artmasıyla bilgi düzeylerinin farklılaşmıştır. Gelir düzeyi arttıkça bilgi düzeyinin arttığı söylenebilir. Ayrıca katılımcıların 200.000-300.000 TL ve 300.000-500.000 TL tarım dışı yıllık ortalama gelire sahip grup içi bilgi düzeyleri sırasıyla %60,53 ve %68,42 olduğu, diğer gelirlere sahip grupların grup içi ortalama bilgi düzeyi %70’in üzerinde olduğu analiz edilmiştir. Böylelikle katılımcıların tarım dışı gelire sahip olmaları bilgi düzeyini anlamlı bir şekilde etki etmediği ifade edilebilir.

Analiz sonuçlarına göre İTU toplam bilgi düzeyi ile tarım ile uğraşma yılı arasında zayıf düzeyde, ters yönde ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedenin yaş grupları ile grup içi yaş ortalaması arttıkça tarımla uğraşma yılının da arttığı, bu sebeple de yaş grupları ile grup içi yaş ortalaması arttıkça

bilgi düzeyinin de azaldığı analiz edilmiştir. Ülkemizde İTU ile ilgili yönetmelik 2004 yılında yürürlüğe girdiği göz önüne alınırsa aslında İTU ile uğraşan katılımcıların bu uygulamayı geç benimsediği de ifade edilebilir. Ayrıca bu sonucun çıkma nedenlerinden biri uzun zamandır tarım ile uğraşan üreticiler yönetmelik ve teorik bilgilerin yerine geçmişten deneyimsel bilgilerle bu işi yürütüyor olabilirler. Özellikle bu yönetmeliğin yayınlanmasında sonra tarım ile uğraşmaya başlayanlar hem yönetmelik hem de teorik bilgileri öğrenip tarımla ile uğraşıyor olabilirler.

Ayrıca anket kapsamında katılımcıların bilgi düzeylerinin incelenmesine yönelik sorulan;

- İTU yönetmeliği çerçevesinde üretilen gıdanın kimyasal kalıntı testleri yılda bir kez yapılır.
 - İşçi sağlığı ve iş güvenliği İTU standardının kontrol noktaları arasında yer almaz.
 - İTU üretim sisteminde, kalıntı analizi sonucunda izin verilen limit üstü aktif madde ile karşılaşılması durumu bazı ürünler için göz ardı edilebilir.
- ifadeleri bilgi düzeyi en düşük ifadeler olarak belirlenmiştir. Bu ifadelere yönelik verilecek İTU eğitimi ve yayım çalışmaları katılımcıların genel İTU bilgi düzeylerini olumlu şekilde artıracakı öngörülebilir.

KAYNAKLAR

Öner Aba, G. ve Işın, Ş., 2014. Dünyada ve Türkiye’de İyi Tarım Uygulamalarının Gelişimi. XI. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi. 3-5 Eylül 2014, Samsun.

Ağaoğlu, Y.S., 1999. Bilimsel ve Uygulamalı Bağcılık (Asma Biyolojisi). Kavaklıdere Eğitim Yay. No: 1 s.

Akkoyun, M., 2019. Biber Üreticilerinin İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi: Şanlıurfa İli Örneği. Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa.

Alemdar, Ö., 2019. Bağcılıkta İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Üreticilerin Bilgi Düzeyinin İncelenmesi: Manisa İli, Salihli İlçesi Örneği. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Anonim, 2021a. url: https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Bitkisel%20%3%9CRetim/%C4%B0yi%20Tar%C4%B1m%20Uygulamalar%C4%B1/%C4%B0TU%20Mevzuat/itu_yonetmelik_2014.pdf. Edinim Tarihi: 01.07.2021.

Anonim, 2021b. url: <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Bitkisel-URetim/Iyi-Tarim-Uygulamalari/BitkiselURetim> Edinim Tarihi: 01.07.2021.

Anonim, 2021c. url: https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Bitkisel%20%3%9CRetim/%C4%B0yi%20Tar%C4%B1m%20Uygulamalar%C4%B1/%C4%B0TU%20Bitkisel%20%3%9CRetim/Kriterler_MS.pdf. Edinim Tarihi: 01.07.2021.

Anonim, 2021d. url: <https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Bitkisel%20%3%9CRetim/%C4%B0yi%20Tar%C4%B1m%20Uygulamalar>

r%C4%B1/%C4%B0TU%20Bitkisel%20%C3%9CRetim/Kriterler_B
U.pdf Edinim Tarihi:01.07.2021.

Anonim, 2021e. url:https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/Bitkisel%20%C3%9CRetim/%C4%B0yi%20Tar%C4%B1m%20Uygulamalar%C4%B1/%C4%B0TU%20Bitkisel%20%C3%9CRetim/Kriterler_TC.pdf Edinim Tarihi:01.07.2021.

Anonim, 2021f. <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/Belgeler/PDF%20Tar%C4%B1m%20%C3%9Cr%C3%BCnleri%20Piyasalar%C4%B1/2019Ocak%20Tar%C4%B1m%20%C3%9Cr%C3%BCnleri%20Raporu/2019Ocak%20%C3%9Cz%C3%BCm.pdf>. Edinim Tarihi:01.07.2021.

Anonim, 2021g. <https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/M%C4%B0LL%C4%B0%20TARIM/%C3%9Cr%C3%BCn%20Masalar%C4%B1%20%C3%9Cr%C3%BCn%20De%C4%9Ferlendirme%20Raporlar%C4%B1%20yay%C4%B1mland%C4%B1/%C3%9Cz%C3%BCm%20De%C4%9Ferlendirme%20Raporu.pdf>. Edinim Tarihi:01.07.2021.

Anonim, 2021h. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1>. Edinim Tarihi:01.07.2021.

Anonim, 2021i. <https://gaziantep.tarimorman.gov.tr/Menu/15/Gaziantep-Hakkinda>. Edinim Tarihi:01.07.2021.

Anonim, 2021j. <https://www.cografya.gen.tr/tr/gaziantep/ekonomi.html>. Edinim Tarihi:01.07.2021

Anonim, 2021k. <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Iyi-Tarim-Uygulamalari/Istatistikler> Edinim Tarihi:01.11.2021

Anonim, 2021l. [https://www.tmo.gov.tr/Upload/ Document/sektorraporlari/kuruuzum2020.pdf](https://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/sektorraporlari/kuruuzum2020.pdf) Edinim Tarihi:30.01.2022

Baydar, S,T,. 2016. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde İyi Tarım Uygulaması Yapılan

Örtüaltı Domates Üretiminde Virüs Hastalıklarının Araştırılması. Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bitki Koruma Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Hatay.

CTR, 2021. url:<https://belgelendirme.ctr.com.tr/turkiyede-iyi-tarim-uygulamalari.html> Edinim Tarihi: 02.07.2021.

Doğan, B., 2017. Üreticilerin İyi Tarım Uygulamaları İstekliliklerini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Kahramanmaraş İli Örneği. Kahramanmaraş Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.

GLOBALGAP, 2021. url:https://www.globalgap.org/uk_en/who-we-are/about-us/history/ Erişim Tarihi: 01.07.2021.

Gözen, H., 2010. Seracılık Üretimi Faaliyetlerinde İyi Tarım Uygulamaları Kıbrıs Magosa Örneği. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ.

Pilak, C., 2018. Zeytinde İyi Tarım Uygulaması Yapan Üreticilerin Yetiştiriciliğe Karşı Eğilimlerinin Araştırılması. Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

Sermerci, A., Kızıltuğ, T., Çelik, A.D., Kiracı M.D., 2015. Türkiye Bağcılığının Genel Durumu. Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. ISSN:1300-9362 20(2):42-51 (2015)

Tüccar, M., 2020. Fındık Üretiminde İyi Tarım Uygulamaları Sakarya İli, Kocaali İlçesi Örneği. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

TÜİK, 2021a. <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=%C3%BCz%C3%BCm> Edinim Tarihi: 01.07.2021.

Wysokiński, M., Gołasa, P. and Bieñkowska, W., 2012. GLOBAL GAP'ın gıda

güvenliği açısından önemi tedarik zinciri1. Varşova Yaşam Bilimleri Üniversitesi Lojistik Dergisi, 6/2012.

Wysokiński, M., Gołasa, P. And Bień kowska, W., 2012. The importance of GLOBAL GAP for food safety in the supply chain1. Warsaw University of Life Sciences Logistyka Journal, 6/2012.

Yılmaz,F ve Topçu,P., 2018. Kamu Yatırımları Ve Politikaları Kapsamında Türkiye’de Bağcılık Sektörü. BAHÇE 47 (Özel Sayı 1: Türkiye 9. Bağcılık ve Teknolojileri Sempozyumu): 229–235 (2018) ISSN 1300–8943.

YAYINLAR

Şırnak İlinde Yetiştirilen Üzüm Çeşitlerinin ve Bunların Bazı Özelliklerinin Tespit Edilmesi (Araştırma Projesi).

Yürütücü: ÜNAL MEHMET SETTAR, Araştırmacı: Hüseyini Rıdvan

ÖZGEÇMİŞ

RİDVAN HÜSEYİNİ

ZİRAAT MÜHENDİSİ

Adres Bilgileri : Türkiye – Antalya- Kaş İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü

Cep Telefonu :

E-Posta :

KİŞİSEL BİLGİLER

Eğitim Durumu : Üniversite (Mezun)

Medeni Durumu :

Askerlik Durumu :

Uyruk : Türkiye

Doğum Tarihi :

Doğum Yeri :

Sürücü Belgesi :

EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite(Yüksek Lisans)

Şırnak Üniversitesi - (Örgün Öğretim)

09.2018- Devam Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bahçe Bitkileri (Tezli)

Üniversite (Lisans)

Ankara Üniversitesi - (Örgün Öğretim)

2.25 / 4

08.2005- 07.2011 Ziraat Fakültesi, Ziraat Mühendisliği (Türkçe)

Lise
5

Muş Anadolu Lisesi

4,54 /

06.2005 Fen

